

Asia: VN/19529/2022

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta annetun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Säännöksen perusteluissa lainsäädäntöuudistuksen tarpeellisuudesta mainitaan poliittisen valmistelun ripeä sykli, jota varten tarvitaan viiveettä ajantasaista tietoa. Tietolupaviranomaisen tämänhetkinen kyky prosessoida tietopyyntöjä on heikko - käyttöluopajonoksi mainitaan 10 kuukautta. Pullonkaulasta johtuen tietolupapyynnot ovat ruuhkautuneet, jolla on vaikutusta ajantasaisen analyysin tuottamiseen. Perustelujen mukaan nopeita toimenpiteitä vaativat, ns. tilannekuvaselvitykset, eivät ole mahdollisia viiveen ollessa lähemmäs vuoden mittainen. VATTia koskeva lainsäädännön muuttaminen mahdollistaisi poliittisen päätöksenteon tueksi tarvittavia selvityksiä lyhyemmällä viiveellä.

HUS korostaa lausunnossaan erityisesti seuraavia seikkoja; ensinnäkin ehdotettu lainsäädäntömuutos asettaa kansallista ja kansainvälistä tutkimustoimintaa tekevät eri tahot epätasa-arvoiseen asemaan, jossa VATTilla olisi lainsäädännöllä taattu etulyöntiasema tietojen saantiin. Findatan pullonkaulojen eli hidasteiden poistaminen erillislainsäädännöllä ei poista itse juurisyytä eli prosessiviivettä. Ensisijaisen toimenpiteen tulisi olla Findatan prosessien läpikäynti ja hidasteiden poistaminen. Jatkuvien tietolupien myöntäminen voisi toimia tällaisena toimenpiteenä.

Toisena HUSin huolena on tietojen toimittamiseen liittyvien kustannusten kasvu. Hoitoilmoitukset toimitettaisiin asetuksen mukaan THL:n lisäksi VATTille, jolla on ilmiselvästi kustannuksia nostava vaikutus integraatioiden perustamisen, ylläpidon ja valvonnan osalta. Nämä kustannukset jäisivät

HUSin omistajien katettavaksi tilanteessa, jossa Uudenmaan alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus on muutenkin kireä. Myös soteuudistuksen vähimmäistietosisältöjen tuottamiseen liittyvät kustannukset tulevat osaltaan lisäämään HUSin kustannuksia. Kustannusten hillitsemisessä olisi syytä pohtia tulisiko lainsäädännön mahdollisen voimaantulon myötä luopua hajautetusta tietojenkeruusta - olisiko tehokkaampaa, että VATT toimisi tietojen kerääjänä ja jakelijana muille tahoille kuten THL:lle? Rinnakkaisen tietojen luovutusmenettelyn luominen ei ole kustannustehokasta toimintaa. Rinnakkaisiin menettelyihin liittyy myös laadunvarmistuksen kysymyksiä esim. raportoitujen tietojen päivittämisen osalta.

Kolmantena seikkana voidaan mainita lakiesityksen selkeät puutteet käyttöoikeuksien ja käyttötarkoituksen määrittelyjen suhteen. Nämä tulisi olla asetuksessa selkeästi määriteltyjä ja rajattuja. Kansalaisten perusoikeudet tulee pitää tarkasti mielessä lainsäädäntöä uudistettaessa ja hankkeeseen liittyvät riskit tulee kartoittaa huolellisesti – sekä kansalaisten oikeuksien että tietojen väärinkäytön kannalta.

Yleisesti voidaan myös pohtia mikä on tietolupaviranomaisen rooli ja merkitys ehdotetun muutoksen jälkeen.

Finnilä Jari
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri